

LÄÄKÄRILEHTI

SUOMEN LÄÄKÄRILEHTI • FINLANDS LÄKARTIDNING
FINNISH MEDICAL JOURNAL • WWW.LAAKARILEHTI.FI

LIITE

7/2018

Miten neuvottelen sopimukseni?

Kati Lehtonen
Lääkäriliiton lakimies, VT

Eripainos Lääkärilehdissä 49/2016 ja
49/2017 julkaistuista artikkeleista

> AJASSA > TIETEESSÄ > TYÖSSÄ > LIITOSSA > MAAILMASSA

Miten neuvottelen sopimukseni yksityisellä sektorilla?

Työsuhteessa tai yrittäjänä toimimisessa on olennaisia eroja. Niitä on myös näissä suhteissa tehtävissä sopimuksissa. Ennen sopimuksen allekirjoitusta kannattaa tarkistaa tässä esitellyt asiat.

TEKSTI KATI LEHTONEN KUVA FOTOLIA

Oletko selvillä työsuhteen ja yrittäjyyden peruseroista? Jos et, selvitä ne ennen kuin pohdit toimintamalliasi. Neuvoja saa Lääkärilehdessä 49/2016 julkaisusta artikkelista Lääkäritoiminnan eri muotoja.

Jos sopimukseen liittyy epäselvyyksiä tai joku ehto mietittävää ennen allekirjoittamista, ole yhteydessä liiton lakimiehiin: lakimiehet@laakariliitto.fi

Työsopimus

Lääkärit toimivat työsuhteessa mm. lääkäriasemilla, yliopistolla, vuokralääkäriyrityksissä (taulukko 1) ja lääketeollisuudessa. Sote-uudistuksen myötä maakunnat tulevat yhtiöittämään toimintansa, vaikka se ei olisikaan pakollista. Yhtiöittämisen myötä entistä suurempi osa lääkäreistä siirtyy työsuhteeseen sote-keskukseen.

TYÖSUHDE – TUNNUSMERKKEJÄ JA PIIRTEITÄ

- Työsuhde perustetaan osapuolten välisellä sopimuksella, jossa asiat sovitaan.
- Laki ei edellytä mitään julkista hakumenettelyä
- Työsuhteessa toimitaan työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa, palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Ei juuri omia vapauksia.
- Työntäjä huolehtii ennakonpidätyksistä, sotu-maksuista ym. lakisääteisistä velvoitteista.
- Työsuhteessa tulee välttää työnantajaa vahingoittavia kilpailevia sopimuksia.
- Työsuhteinen lääkäri ei käytä julkista valtaa. Hänellä on kuitenkin oikeus esim. M1-lähetteen laatimiseen, ei kuitenkaan virka-apupyynnöön.

Kiinnitä huomiota työsopimusta tehtäessä seuraaviin asioihin:

- Tee työsopimus aina kirjallisena. Sopimus on suositeltava tehdä aina kirjallisena, vaikka suullisena tai sähköisenä tehty sopimuskin on sinällään pätevä.

TAULUKKO 1.

Muutos palvelussuhteen ehtoihin vuokralääkäriyrityksissä.

Vuokralääkäriyritysten on tullut tarjota 1.3.2012 lukien palveluksessaan oleville lääkäreille kaikilta osin vähintään samantasoiset palvelussuhteen ehdot kuin mitä kunnallisen lääkärisopimuksen piiriin kuuluvilla noudatetaan. Tämä vaikuttaa erityisesti vuosilomalaskentaan ja muihin palkallisiin poissaoloihin.

Asiaa on esitelty artikkeleissa Lääkärilehdissä 9/2012 ja 12/2012 on esitelty asiaa.

- Tarkista keskeiset ehdot
 - Työn/tehtävän sisältö
 - Palkkaus
 - pohdi etukäteen mitä aiot pyytää
 - selvitä palkkatasoa etukäteen: liiton palkkalaskuri
 - mitä palkkaan sisältyy, miten sitä tarkistetaan ja korotetaan
 - erityisedut kuten optiot ja niihin liittyvät erilliskysymykset
 - Työskentelypaikka
 - säännönmukainen paikka, alue, laajuus
 - Työaika
 - mikä on säännöllinen työaika
 - ruokailu (työajalla/omalla ajalla)
 - edellytetäänkö lisä- tai ylityötä ja miten korvataan
 - Sovellettava TES
 - sovelletaanko ylipäätään vai määritetäänkö ns. yleiset ehdot vain lain mukaan
 - Yleiset ehdot ja niiden määräytyminen
 - Sairas-, äitiys- ja isyysajan palkka, sairaan lapsen hoito
 - Vuosiloman pituus ja lomarahat
 - Työsuhteen pituus ja sen päättäminen
 - Lähtökohtana aina toistaiseksi voimassa oleva sopimus.
 - Jos sopimus on määräaikainen, mikä on määräaikaisuuden pituus ja peruste? Määräaikaista työsuhdetta ei pääsääntöisesti voida irtisanoa.

Jos haluat varmistaa irtisanomisen varaisuuden, on siitä otettava erillinen ehto sopimukseen

- Koeaika ja sen pituus
- Kilpailukieltö
 - sopimuksen päättymisen jälkeen; pituus, sopimussakko
- Miten täydennyskoulutus toteutuu
 - toteutuuko liiton suositus (10 päivää palkallisena)
- Tarjotaanko sinulle osakkuutta?
 - Mikäli lähtee työsuhteen ohella osakkaaksi lääkäriyritykseen, on tarkoin perehdyttävä yhtiöön ja siihen, mitä etuja/velvoitteita osakkaaksi ryhtyminen merkitsee sekä minkälainen osakassopimus on.

Yrittäjäsopimus

AMMATINHARJOITTAJAN TUNNUSMERKKEJÄ JA PIIRTEITÄ

Lääkärit toimivat yrittäjinä tyypillisesti ammatinharjoittajina tai oman yhtiönsä kautta lääkäriasemilla.

- Osapuolten välinen sopimus on yrittäjäsopimus, joka neuvotellaan ja sovitaan.
- Ammatinharjoittajalla on vapaus päättää palkkioperusteistaan, työajoistaan ja potilaistaan.
- Työnantajaa ei ole, joten ei toimita työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa
- Työlainsäädännön takaamaa turvaa, esim. minimipalkkaa, irtisanomis-suojaa, vuosilomaa jne. ei ole
- Itse tulee huolehtia Y-tunnuksen hankkimisesta, ilmoituksesta AVI:iin, YEL-vakuutuksen ottamisesta, ennakkoperintärekisteriin ilmoittautumisesta ym. lakisääteisistä velvoitteista
- Sivutoimisesta ammatinharjoittamisesta on ilmoitettava päätyönantajalle
- Ammatinharjoittajalääkäri ei käytä julkista valtaa. Hänellä on kuitenkin oikeus esim. M1-lähetteen laatimiseen, ei kuitenkaan virka-apupyynnöön. >

Kiinnitä huomiota ammatinharjoittajasopimusta tehtäessä seuraaviin asioihin:

- Perehdy ammatinharjoittaja-toimintaan hyvin ja mieti miten järjestelet palkkio-, loma- ym. asiaksi
- Sopimuksen pohjana on liiton ja LPY:n laatima mallisopimus ja siihen liittyvät yleiset ehdot. Ne löytyvät liiton verkkosivuilta kohdasta Edunvalvonta ja työelämä > Edunvalvonta > Yksityis-sektori > Ammatinharjoittajat.
- Perehdy sopimukseen ja kiinnitä huomiota siihen, jos sinulle tarjottava sopimusluonnos eroaa olennaisesti mallisopimuksesta
- Sinulla on itsenäinen ja vapaa asema
 - yrittäjätoimintaasi ei saa rajoittaa esim. kielloilla toimia muualla
 - Mikä on palkkioperusteesi; apua saat liiton practicus-laskurista
 - Jos osallistut ostopalvelusopimus-potilaiden hoitoon lääkäriaseman kautta (esim. työterveys, vakuutus tms.), jossa et itse ole osapuolena ja etkä ole vaikuttamassa sopimusta tehtäessä, ota selvää:
 - mitä ostopalvelusopimus sisältää
 - mikä on palkkio ja miten se määritellään
 - miten ja millä tavoin informoidaan sopimukseen liittyvistä muutoksista
 - Mikä on vuokratprosentti ja sen muuttaminen
 - Missä työtä tehdään ja miten oheispalvelut toteutuvat

- Osallistutko etätöyönä tehtävään vastaanottoon; palkkion määräytyminen, mahdollinen varallaolo ja siitä maksettavat palkkiot
- Ammatinharjoittajana olet potilasrekisterinpitäjä; asema on vain tekninen ylläpitäjä, jollei kysymys ole yhteisrekisteristä
- Miten menetellään potilasrekisterin suhteen, jos siirryt muualle tai toimintasi loppuu kokonaan ja periikö asema jotain maksua rekisterin luovutuksesta sinulle
- Mitä liitännäissopimuksia vastaanottotoimintaan sisältyy (esim. e-resepti) ja niiden sisältö

YRITTÄJÄNÄ YHTIÖMUODOSSA – TUNNUSMERKKEJÄ JA PIIRTEITÄ

- Lääkärit toimivat yrittäjinä entistä enemmän esim. oman yhtiönsä kautta lääkäriasemilla.
- Osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö, johon sovelletaan osakeyhtiölakia, kirjanpitolakia ym. säännöksiä.
 - Yhtiöön liittyy hallinnollisia velvoitteita eikä voi esim. nostaa rahavaroja miten haluaa
 - Yhtiön tulee ottaa potilas- ym. vakuutukset
 - Yhtiömuodossa toimiessa on, kuten ammatinharjoittamisessa, vapaus päättää palkkioperusteista, työajoista, ja potilaista.
 - Työnantaja ei ole, joten yhtiö ei toimi työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa
 - Työlainsäädännön takaamaa turvaa, esim. minimipalkkaa, irtisanomis-suojaa, vuosilomaa jne. ei ole
 - Yhtiön tulee huolehtia Y-tunnuksen hankkimisesta, ilmoituksesta AVI:iin, YEL-vakuutuksen ottamisesta, ennakkoperintärekisteriin ilmoittautumisesta ym. lakisäätöistä velvoitteista
 - Jos yhtiön kautta toimitaan sivutoimisesti on siitä ilmoitettava päätyönantajalle
 - Yhtiömuodossa toimittaessa on hyvä käyttää tarvittaessa erityisasiantuntijoita esim. kirjanpidossa ja verosuunnittelussa

Kiinnitä huomiota yhtiön kautta yrittäjänsopimusta tehtäessä seuraaviin asioihin:

- Perehdy yhtiömuotoiseen toimintaan hyvin ja selvitä miten hyödynnä yhtiötä-si mahdollisimman hyvin esim. miten nostat yhtiöstä palkkaa ja osinkoja
- Sopimuksen pohjana on ns. yhtiö-yhtiö-mallisopimus ja siihen liittyvät yleiset ehdot. Ne löytyvät liiton verkkosivuilta kohdasta Edunvalvonta ja työelämä > Edunvalvonta > Yksityis-sektori > Yhtiömuodossa toimijat.
- Sinun yhtiölläsi on itsenäinen ja vapaa asema
- Yrittäjätoimintaasi yhtiömuodossa ei rajoiteta esim. kielloilla toimia muualla
- Mikä on palkkioperusteesi yhtiön kautta laskutettaessa; apua saat liiton practicus-laskurista
- Miten laskutus tapahtuu
- Jos yhtiösi osallistuu ostopalvelusopimus-potilaiden hoitoon lääkäriaseman kautta (esim. työterveys, vakuutus tms.), eikä yhtiö ole osapuolena ja vaikuttamassa sopimusta tehtäessä
 - mitä ostopalvelusopimus sisältää
 - mikä on palkkio ja miten se määritellään
 - miten ja millä tavoin informoidaan sopimukseen liittyvistä muutoksista
- Mikä on vuokratprosentti ja sen muuttaminen
- Missä työtä tehdään ja miten oheispalvelut toteutuvat
- Osallistutko yhtiö etätöyönä tehtävään vastaanottoon; palkkion määräytyminen, mahdollinen varallaolo ja siitä maksettavat palkkiot
- Yhtiö on potilasrekisterinpitäjä; asema on vain tekninen ylläpitäjä, jollei kysymys ole yhteisrekisteristä
 - miten menetellään potilasrekisterin suhteen, jos yhtiö siirtyy toimimaan muualla tai toiminta loppuu kokonaan ja periikö asema jotain maksua rekisterin luovutuksesta
 - mitkä ovat periaatteet potilasasiakirjojen luovutuksesta ulkopuoliselle taholle
- Mitä liitännäissopimuksia vastaanottotoimintaan sisältyy (esim. e-resepti) ja niiden sisältö

*Jos joku ehto mietityttää
ennen allekirjoittamista,
ole yhteydessä liiton
lakimiehiin:
lakimiehet@laakariliitto.fi*

LÄÄKÄRITOIMINNAN ERI MUOTOJA

Sote-uudistus tuo mukanaan muutoksia paitsi julkisen työnantajan palveluksessa oleville lääkäreille, myös yksityissektorille. Lääkäriasemat vahvistavat toimintojaan suurina palveluntuottajina mm. yrityskaupoin. Lääkärin on tärkeä tiedostaa oman toimintamallinsa piirteet ja asemansa muutoksissa.

TEKSTI KATI LEHTONEN

Lääkäri voi toimia julkisella sektorilla virka- tai työsuhteessa. Yksityissektorilla hän voi toimia työsuhteessa tai ammatinharjoittajana. Toimintamalleissa on monia eroja. Sote-uudistuksen myötä nämä hyvä tiedostaa, koska julkiselta sektorilta tullaan siirtymään virkasuhteesta entistä enemmän työsuhteiseksi toimijoiksi. Tietyt lainsäädäntöön kuuluvat asiat edellyttävät jatkossakin virkasuhdetta.

Lääkäriliiton lakimiesneuvonnassa törmätään aika ajoin siihen, että toimintamuotojen eroja ei aina ymmärretä. Lääkäri saattaa saada eteensä sopimusehdotuksen, joka sisältää virheellisesti eri elementtejä eri toimintamuodoista. Mikäli herää epäilyjä sopimuksen juridisesta luonteesta tai sen merkityksestä, kannattaa sopimus tarkistuttaa liiton lakimiehillä.

Työ- ja virkasuhteen eroja

Julkisella työnantajalla voi olla sekä virka- että työsuhteista henkilökuntaa. Kunnallisissa terveyskeskuksissa ja sairaaloissa toimivat lääkärit ovat yleensä virkasuhteessa ja heihin sovelletaan

kunnallista viranhaltijalakia, lääkärisopimusta ja KVTES:ta soveltuvin osin. Julkisella sektorilla virkojen täyttö tapahtuu julkisen hakumenettelyn kautta ja virkasuhteiset saavat valinnan jälkeen viranhoitomääräyksen, josta ilmenevät keskeiset virkasuhteeseen liittyvät ehdot. Virkasuhde voi olla toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen. Myös koeaika, joka maksimissaan voi olla 6 kk, voidaan asettaa.

Viranhaltijan virkasuhde alkaa viranhaltijapäätöksen tekemisestä, mutta virantoimitukseen ryhtyminen on kuitenkin ratkaiseva viranhaltijan oikeuksien ja palkkaetujen yms. alkamisen kannalta.

Virkasuhde päättyy normaalisti irtisanomisella puolin tai toisin ja irtisanomisaikaa noudattaen. Viranhaltijan puolelta irtisanomisaika on 14 päivää, jos palvelussuhde on kestänyt enintään 5 vuotta, ja 1 kuukausi, jos se on kestänyt yli 5 vuotta. Työnantajan puolelta irtisanomisajat ovat porrastetut riippuen virkasuhteen pituudesta. Myös määräaikainen virkamääräys voidaan irtisanoa.

Viranhoidon sisältyy normaalien virkatehtävien lisäksi myös julkisen vallan käyttöä, esimerkiksi mielenterveyslain

nojalla tehtäviä päätöksiä (mm. virka-apupyynnöt).

Viranhaltija toimii työnantajan johdon ja valvonnan alaisuudessa. Virantoimitusvelvollisuutta voidaan työnjohdollisin määräyksin muuttaa ja viranhaltija voidaan jopa siirtää toiseen virkaan, mutta siihen on oltava lakiin pohjautuvat perusteet. Viranhaltijan tulee välttää työnantajaa vahingoittavaa kilpailevaa toimintaa.

Jos lääkäri toimii virkatoimensa ohella sivutoimisesti esim. ammatinharjoittajana, tulee hänen tehdä päätyönantajalleen sivutoimi-ilmoitus. Jos sivutoimen harjoittaminen edellyttäisi työajan käyttämistä, tulee lääkärin hakea työnantajalta erillinen sivutoimilupa.

Viranhaltijat kuuluvat kunnallisen eläkelain (KuEL) piiriin, ja heidän eläkepalvelutehtäviään hoitaa Keva.

Julkisen työnantaja huolehtii lakisääteisistä vakuutuksista ml. potilasvakuutus.

Työsuhde

Työsuhteessa toimimisessa on virkasuhteeseen nähden eroja, mutta tietyt asiat, kuten koeaikaa, irtisanomismenettelyä ja -aikoja sekä perhevapaiden

kertymistä koskevat määräykset, ovat lähtökohtaisesti samat. Silloin kun lääkäri toimii vuokralääkärinä, on hän myös työsuhteinen, vaikka hän tosiasiallisesti suorittaisi tehtäviä esimerkiksi julkisella sektorilla terveyskeskuksessa. Myös yliopistolla toimiessaan lääkäri on työsuhteinen.

Työsuhteeseen ottaminen ei edellytä mitään julkista hakumenettelyä, vaan

työnantajat voivat eri tavoin hakea työntekijöitä.

Työsuhteessa asiat sovitaan työntekijän kanssa työsuhteen, joka on hyvä tehdä kirjallisena, mutta on toki juridisesti pätevä suullisenakin tai esimerkiksi sähköisesti tehtynä. Suositeltavaa kuitenkin on tehdä työsuhteen aina kirjallisena, jolloin pystytään osoittamaan, mistä on sovittu.

Työsuhteen on hyvä kirjata kaikki keskeiset ehdot: mm. työaika, palkkaus, työskentelypaikka jne. Työsuhteen on lisäksi hyvä olla mainittuna siitä, sovelletaanko työsuhteeseen jotain työehtosopimusta vai menevätkö ns. yleiset ehdot, kuten vuosilomaa, sairauslomaa ja äitiysvapaata koskevat ehdot, pelkän lain mukaan. Työehtosopimuksissa em. asioista on

TAULUKKO 1.

Työsuhteelle, virkasuhteelle sekä toimeksiantosuhteelle ominaisia piirteitä.

TYÖSUHDE	VIKASUHDE	TOIMEKSIANTOSUHDE ELI YRITTÄJÄTOIMINTA
<ul style="list-style-type: none"> • työsuhteen päättäminen - toistaiseksi voimassa oleva irtisanomisella - määräaikainen päättyä määräajan päättymisen jälkeen eikä sitä voi irtisanoa, ellei työsuhteen osassa ole sitä koskevaa ehtoa 	<ul style="list-style-type: none"> • viranhaltijamääräys - toistaiseksi voimassa oleva tai määräaikainen 	<ul style="list-style-type: none"> • itsenäinen ammatinharjoittaja - ei työ- tai virkasuhteessa toimeksiantajaan - normaalit sopimusoikeudelliset säädökset ja periaatteet - jos toimii esim. lääkäriasemalla on hyvä tehdä vastaanottotoimesta kirjallinen sopimus (yrittäjäsuhteen), johon kirjataan keskeiset ehdot, oikeudet ja velvollisuudet • yhtiömuotoinen toiminta - esim. osakeyhtiö, avoin tai kommandiittiyhtiö
<ul style="list-style-type: none"> • työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeus 	<ul style="list-style-type: none"> • virkasuhteen päättäminen - toistaiseksi voimassa oleva virkasuhde päätetään irtisanomisella - myös määräaikainen virkasuhde voidaan irtisanoa 	<ul style="list-style-type: none"> • toimeksiantosuhteeseen päättyy sopimukseen kirjattun irtisanomisen puitteissa
<ul style="list-style-type: none"> • henkilökohtainen työntekovelvoite 	<ul style="list-style-type: none"> • työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeus 	<ul style="list-style-type: none"> • itsenäisyys • taloudellinen riski
<ul style="list-style-type: none"> • vältettävä työnantajan vahingoittavia kilpailevia sopimuksia 	<ul style="list-style-type: none"> • työnantajan työnjohto- ja valvontaoikeus • henkilökohtainen työntekovelvoite • vältettävä työnantajan vahingoittavaa kilpailevaa toimintaa - jos viranhaltija toimii virkatoimen ohella sivutoimisesti esim. ammatinharjoittajana, päätyönantajalle tulee tehdä sivutoimi-ilmoitus - jos sivutoimen harjoittaminen edellyttää työajan käyttämistä, työnantajalta tulee pyytää erillinen sivutoimilupaa 	<ul style="list-style-type: none"> • ei henkilökohtaista työntekovelvoitetta • voi päättää itse toiminnastaan
<ul style="list-style-type: none"> • työnantaja suorittaa ennakonpidätyksen yhteydessä sotu- ja eläkemaksut 	<ul style="list-style-type: none"> • työnantaja suorittaa ennakonpidätyksen yhteydessä sotu- ja eläkemaksut 	<ul style="list-style-type: none"> • määrittää palkkionsa itse ja huolehtii lakisääteisistä vero- ja eläkevelvoitteista (esim. ennakoperintärekisteriin ilmoittautumisesta) sekä toiminnan aloittamiseen liittyvistä velvoitteista
<ul style="list-style-type: none"> • työnantaja huolehtii lakisääteisistä vakuutuksista, esim. potilasvakuutuksesta 	<ul style="list-style-type: none"> • työnantaja suorittaa ennakonpidätyksen yhteydessä sotu- ja eläkemaksut • työnantaja huolehtii lakisääteisistä vakuutuksista, esim. potilasvakuutuksesta 	<ul style="list-style-type: none"> • yrittäjä huolehtii kaikista vakuutuksistaan itse - Huom! Lääkäriliiton jäsenenä oleva itsenäinen ammatinharjoittaja saa lakisääteisen potilasvakuutuksen Lääkäriliiton kautta (ei koske yhtiömuotoista toimintaa)
<ul style="list-style-type: none"> • työsuhteiset kuuluvat TyEL:n piiriin (työntekijän työeläkelaki) 	<ul style="list-style-type: none"> • viranhaltijat kuuluvat KuEL:n piiriin (kunnallinen eläkelaki) 	<ul style="list-style-type: none"> • yrittäjät kuuluvat YEL:n piiriin (lakisääteinen YEL-vakuutus)
<ul style="list-style-type: none"> • voidaan sopia sovellettavaksi jotain työehtosopimusta 	<ul style="list-style-type: none"> • sovelletaan soveltuvin osin virka- ja työehtosopimusta (KVTES) ja työehtosopimusta (Lääkärisopimus) 	<ul style="list-style-type: none"> • ei sovelleta työehtosopimuksia

yleensä paremmat määräykset kuin laissa.

Pääsääntö on, että työsopimus tehdään toistaiseksi voimassa olevaksi. On kuitenkin mahdollista tehdä sopimus myös määräaikaiseksi laissa mainituissa tilanteissa. Jos sopimus tehdään määräajaksi, tulee sopimuksesta ilmetä, kuinka pitkä määräaika on ja mikä on määräaikaisuuden peruste. Määräaikainen työsopimus päättyy määräajan päättymisen jälkeen, eikä sitä voi irtisanoa, ellei sopimukseen ole nimenomaisesti otettu irtisanomista koskevaa ehtoa.

Tällä hetkellä yksityissektorilla työsuhteisina toimivilla lääkäreillä ei ole omaa työehtosopimusta, mutta usein em. yleisten ehtojen osalta on sovittu noudatettavaksi esim. yksityisen terveyspalvelualan työehtosopimusta. Jos sellaista ehtoa ei ole, niin itse työsopimukseen on syytä kirjauttaa mainitut ehdot erikseen.

Työsuhteessa osapuolet voivat aina sopia uusistakin asioista tai muuttaa sopimuksen ehtoja, mutta siihen tarvitaan molempien osapuolten suostumus. Muutokset työsopimukseen on hyvä tehdä kirjallisena.

Työsuhteessa työntekijän tulee välttää työnantajaa vahingoittavia kilpailevia sopimuksia.

Työsuhteisten työeläketurva kuuluu työntekijän eläkelain (TyEL) piiriin.

Samoin kuin julkisessa virkasuhteessa työnantaja huolehtii lakisääteisistä vakuutuksista ml. potilaskorvaus.

Vuokralääkäri

Lääkäri voi toimia myös ns. vuokralääkärinä lääkäriä työvoiman vuokrausta harjoittavan yrityksen palveluksessa, jolloin lääkäri on työsopimussuhde työvoiman vuokraajayhtiöön. Vuokraajayhtiö on puolestaan tehnyt palvelun käyttäjän kanssa sopimuksen palvelun sisällöstä, hinnasta jne.

Toimiessaan vuokralääkärinä lääkäri työntekijänä on antanut suostumuksensa sille, että työnjohto- ja valvontaoikeus on siirretty palvelun käyttäjälle. Palvelun käyttäjän, esimerkiksi terveyskeskuksen, ja työntekijän välille ei synny sopimussuhdetta. Vuokralääkäriyritysten tulee lain mukaan tarjota palveluksessaan oleville lääkäreille kaikilta osin vähintään samantasoiset palvelussuhteen ehdot kuin kunnallisen lääkärisopi-

Yksityinen ammatinharjoittaja huolehtii itse kaikista lakisääteisistä velvoitteistaan.

muksen piiriin kuuluvilla noudatetaan. Tällä on merkitystä esimerkiksi vuosilomien laskennassa ja muissa palkkalisissa poissaoloissa. Vuokratyö on usein luonteeltaan lyhytaikaista.

Lääkäri yrittäjänä – ammatinharjoittaja tai yhtiö

Yksityissektorilla lääkärit toimivat yleensä ammatinharjoittajina lääkäriasemilla joko pää- tai sivutoimisesti. Ammatinharjoittamistoiminta on itsenäistä yrittäjätoimintaa yrittäjäriskillä. Siihen sisältyy monenlaisia velvoitteita, joista on itse huolehdittava. Sovellettavat säännöt ja periaatteet ovat aivan erilaiset kuin työ- tai virkasuhteessa toimittaessa. Ammatinharjoittamistoimintaa harjoitetaan myös yhtiöiden kautta.

Itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva henkilö ei ole työ- tai virkasuhteessa toimeksiantajaan, eivätkä työsuhteen tunnusmerkit siten täyty eikä työlainsäädännön takaamaa turvaa ole esim. vastaanottosopimusta irtisanottaessa. Sopimusta voidaan tuki tarkastella normaalien sopimusoikeudellisten säädösten ja periaatteiden valossa.

Yksityinen ammatinharjoittaja määrittää palkkionsa itse ja huolehtii myös itse kaikista lakisääteisistä velvoitteistaan, kuten vero- ja eläkevelvoitteista. Ennen ammatinharjoittamisen aloittamista hän on velvollinen huolehtimaan mm. toiminnan aloittamista koskevan ilmoituksen tekemisestä aluehallintovirastoon, Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin ilmoittautumisesta Y3-lomake täyttämällä ja verottajan ennakkoperintärekisteriin ilmoittautumisesta.

Lääkäriliiton jäsenenä oleva ammatinharjoittaja saa lakisääteisen potilaskorvauksen Lääkäriliiton kautta.

Ammatinharjoittaja joutuu huolehtimaan myös eläketurvastaan itse. Yrittäjä kuuluu yrittäjän eläkelain (YEL) piiriin. Hänen tulee ottaa YEL-vakuutus, jos hän on 18–68-vuotias, toiminta on kestänyt vähintään neljä kuukautta ja arvioitu

työtulo (vuonna 2016) on vähintään 7 557,18 euroa vuodessa. Vakuutus tulee ottaa neljän kuukauden kuluessa yritystoiminnan aloittamisesta.

Itsenäinen ammatinharjoittaja on ammattitoiminnastaan myös kirjanpito-velvollinen. Yhdenkertainen kirjanpito riittää.

Ammatinharjoittaja joutuu arvioimaan tulonsa ennakoveron määräämistä varten. Ennakkoveroon voi hakea muutosta verovuoden kuluessa.

Määrittäessään omaa lääkärinpalkkiotaan lääkärin on mietittävä vastaanoton kustannusrakennetta, henkilökohtaista osaamistaan, kulloistakin kilpailujen markkinatilannetta sekä muita palvelun antamiseen liittyviä olosuhteita. Liiton Practicus-laskuri auttaa asian arvioinnissa.

Itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiessaan lääkäri ei työskentele kenenkään johdon ja valvonnan alaisuudessa, vaan järjestelee toimintaansa täysin itsenäisesti ja sopii myös vastaanottoaikansa haluamallaan tavalla.

Lääkärinasemalla ammatinharjoittajana toimittaessa on hyvä tehdä kirjallinen vastaanottotoiminnan sopimus, johon on kirjattu keskeiset ehdot ja kummankin osapuolen, ammatinharjoittajan ja aseman, oikeudet ja velvollisuudet. Vastaanottotoiminnasta tehtävä sopimus on luonteeltaan yrittäjänsopimus, jossa ei ole samalla tavalla lainsäädännön irtisanomisturvaa kuin työ- tai virkasuhteessa toimittaessa. Sopimus voidaan siis puolin tai toisin irtisanoa sopimukseen merkityn irtisanomisajan puitteissa, eikä irtisanomista tarvitse edes perustella. Kun lääkäri tekee vastaanottotoiminnan sopimuksen lääkärinaseman kanssa, tehdään samalla e-reseptiä ja e-arkistoa koskevat sopimukset, jotta lääkäri pystyy hyödyntämään sähköisiä järjestelmiä ja kirjoittamaan mm. e-reseptin.

Lääkäri voi harjoittaa toimintaansa yrittäjänä myös yhtiömuotoisesti. Tämä on tyypillistä silloin, kun on mittavam-

masta toiminnasta kysymys. Nykylain-säädännön mukaan palvelujen yhtiömuotoinen tuottaminen edellyttää aluehallintoviraston tai Valviran lupaa palvelujen antamiseen. Yhtiömuotoisesti lääkäri voi toimia joko osakeyhtiön, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön kautta. Mainittujen yhtiömuotojen välillä on kuitenkin eroa lääkärin henkilökohtaisen taloudellisen vastuun jakautumisessa. Yleisin yhtiömuoto on osakeyhtiö. Lääkäri voi toimia myös ns.

osakkuusyhtiössä osakkeen omistajana ja myös lääkärin omistama holding-yhtiö voi olla osakkaana. Ollessaan osakasemassa lääkärin on hyvä tehdä osakassopimus.

Yhtiömuotoisesti toimittaessa yhtiön on otettava lakisääteinen potilasvakuutus, eli liiton vakuutus ei kata yhtiömuotoista toimintaa.

Yhtiömuodossa toimittaessa tulee pitää kahdenkertaista kirjanpitoa, tuntea muun ohella esim. osakeyhtiölain-

säädännön perusperiaatteet ja perehtyä verotusnäkökohtiin. Suositeltavaa onkin käyttää tällöin eri alojen asiantuntijoita hyväkseen. ●

VT KATI LEHTONEN ON
SUOMEN LÄÄKÄRILIITON LAKIMIES

Mikäli herää epäilyjä sopimuksen merkityksestä, kannattaa sopimus tarkistuttaa liiton lakimiehillä.

Tarkista ja päivitä!

puhelinnumero sähköposti

- saat nopeasti liiton ajankohtaiset viestit ja tärkeät tiedotteet valitsemallasi tavalla
- varmistat sähköisen jäsenkortin monipuoliset palvelut suoraan matkapuhelimeesi
- pystyt tilaamaan fimnet-tunnuksen tai salasanan unohtuneen tilalle

työpaikka

- tieto jäsenkunnan työhön sijoittumisesta on liitolle tärkeä valmistautumisessa terveydenhuoltojärjestelmän muutoksiin

LÄÄKÄRILIITTO
LÄKARFÖRBUNDET